

1. Verdenskrig

Introduktion

1. verdenskrig, som varede fra 1914-1918, kostede 9 millioner mennesker livet. Krigen var mellem Centralmagterne (Tyskland og Østrig-Ungarn) på den ene side mod Entente-magterne (England, Frankrig, Rusland, Serbien og senere USA) på den anden side. Man havde haft et forholdsvis fredeligt Europa i mange år, netop fordi landene imellem havde indgået alliancer, som skulle sikre sig fred. Alligevel var der store spændinger mellem stormagterne.

Krigen udviklede sig hurtigt til at blive mellem mange lande. Dog var der ingen, der havde troet, at krigen ville vare lang tid.

Krigen startede officielt med mordet på det østrig-ungarske tronfølgerpar, der blev skudt af en serber. Østrig-Ungarn valgte derefter et opgør med Serbien og sendte dem et ultimatum med barske krav. Disse krav ville Serbien ikke acceptere, og derfor erklærede Østrig-Ungarn Serbien krig.

Maskiner og teknologien spillede en stor rolle under 1. verdenskrig. De fleste af krigens slag fandt sted i skyttegrave. Under kummerlige forhold skulle soldaterne i kamp. Mange døde under de farlige kampe i ingenmandsland, men sygdom og dårlig hygiejne i selve skyttegravene tog også livet af utallige soldater. Selvom begge parter udførte angreb, så flyttede fronterne sig stort set ikke. Det viste sig, at forsvaret var stærkere end angrebet. Forsvaret kunne føre forsyninger frem med tog, heste og biler, mens selve angrebet var på fods. Ligeledes var forsvaret sikre i skyttegravene og kunne derfra skyde angriberne.

Krigen endte med et nederlag til Centralmagterne og tyskerne fik skylden for krigen. De skulle herefter betale store krigsskadeerstatninger.

Danmark forholdt sig neutralt under 1. verdenskrig og eksporterede til begge parter af krigen. En del sønder jyder deltog i krigen på tysk side, da Sønderjylland var blevet tysk efter nederlaget ved Dybbøl i 1864.

Links

- <http://1914-1918.dk/>
 - Rigtig fin side fra Skoletjenesten. Her er originale kilder, billeder, spørgsmål til eleverne samt vejledning til læreren mm.
- <https://denstorekrig1914-1918.dk/>
 - Fokus på sønderjyske deltagere i krigen. Under "Lister, links og litteratur" kan man finde DSK-hæfterne, som indeholder øjenvidneberetninger og erindringer fra de dansksindede soldater.
- [http://www.denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Milit%C3%A6re_forhold_og_krigshistorie/F%C3%B8rste_Verdenskrig/Verdenskrigene_\(1._Verdenskrig\)](http://www.denstoredanske.dk/Geografi_og_historie/Milit%C3%A6re_forhold_og_krigshistorie/F%C3%B8rste_Verdenskrig/Verdenskrigene_(1._Verdenskrig))
 - Her findes information om krigen samt billeder
- <http://www.eurobeast.dk/verdenskrig/krig/Traktater/oe-uulti.htm>
 - Her findes Østrig-Ungarns ultimatum til Serbien, men på siden findes også kort over krigens slag, billeder og beskrivelser af teknologien under krigen mm.

Forslag til opgaver og aktiviteter

- De vigtigste begivenheder opstilles på en tidslinje i takt med at der arbejdes med dem.
- Arbejd med forskellige typer af kilder, fx dagbog, erindring og kilder fra perioden
- Lad eleverne arbejde med ultimatummet fra Østrig/Ungarn til Serbien, både som kilde, men også indholdsmæssigt for at forstå spændingerne mellem stormagterne.
- Lad eleverne i grupper arbejde med forskellige nøglepunkter fra 1. verdenskrig og fremlæg for klassen. Nøglepunkterne kunne være: skyttegrave/slagmarkernes placering, våben, allianceerne mellem de forskellige lande, selve ultimatummet som var med til at udløse krigen, Versaillestraktaten, hverdagen for soldaten, mv. Lav opinionsgrupper til hver fremlæggelse, så der kan være debat om indholdet.
- Udarbejd et brætspil. Eleverne skal i grupper lave et brætspil, hvor de selv stiller spørgsmål til krigen. Lad en anden gruppe spille det færdige spil. Denne aktivitet kan også bruges som evaluering.
- Se en film om første verdenskrig, fx "War Horse", "En dag uden krig" og arbejd med filmen som lødig kilde.
- Arbejd med Danmarks rolle under 1. verdenskrig. Hvorfor var vi neutrale? Hold det op i mod besættelsen.
- Arbejd med hverveplakater (fx "I want you"-plakaten)
 - Hvem har lavet plakaten, hvem er målgruppen, hvilken slags kilde er det, hvilke appelform anvender plakaten?
- Perspektiver 1. verdenskrig afslutning til det efterfølgende Europa og mellemkrigstiden. Hvordan ændrede landegrænserne sig? Det tyske kejserrige blev til republik og lad eleverne holde det op i mod Hitlers magtovertagelse i 1933.

1. verdenskrig og Fælles Mål

Gennem arbejdet med 1. verdenskrig skal eleverne:

- Kende til Centralmagterne og Entente-magterne
- Kende til de spændinger, der var mellem disse stormagter
- Kende årsagerne til 1. verdenskrig begyndelse
- Kunne analysere ultimatummet fra Østrig-Ungarn til Serbien
- Kende til skyttegravene og de hårde vilkår som soldat
- Kunne forstå Danmarks neutralitetspolitik under 1. verdenskrig og perspektiver den til samarbejdspolitikken under besættelsen.
- Være i stand til at sætte 1. verdenskrig i perspektiv til 2. verdenskrig, herunder at kunne forstå Versaillestraktatens konsekvenser for Tyskland og sætte disse i perspektiv til Hitlers magtovertagelse
- Kunne forstå den nationalfølelse landene havde og sætte det i perspektiv til i dag.

Evaluering

- Tip en 13'er
- Tjek ud - hvad har jeg lært i dag? (Lad eleverne efter hver lektion skrive ned, hvad de har lært i dag).
- Lad eleverne stille et spørgsmål på et stykke papir + inkl. svaret. Find en makker - stil spørgsmålet, få selv et spørgsmål af makkeren, byt kort og videre til næste makker. På den måde skal eleverne kunne svare på mange spørgsmål omhandlende 1. verdenskrig.

Besøgsmuligheder

Zeppelin- og Garnisonmuseum Tønder

<http://www.zeppelin-museum.dk/main.php?page=home&lang=dk>

Museet rummer en stor samling af fotografier og genstande fra perioden. Bl.a. originale propeller fra de gigantiske luftskibe, samt uniformer og våben.